

10.9.2024

RAAHE

Olkijärvi-Raahe voimajohtolinjan arkeologinen inventointi

Tilaaaja
Fingrid Oyj

Heilu Oy
Jaakko Ervasti
Teemu Tiainen

Sisällysluettelo

1. Kartat.....	4
2. Johdanto	9
3. Arkeologinen inventointi.....	10
3.1 Lähtötiedot	10
3.2 Maastotyöt	10
4. Kiinteät muinaisjäännökset.....	12
4.1 Palonkylä.....	12
4.2 Vajavankangas.....	15
5. Tulokset.....	17
Lähteet.....	17

Kartta 1.

Inventoitu alue sijoittuu violetin suorakaiteen sisäpuolelle Raahen eteläpuolella.

RAAHE Olkijärvi-Raahe voimajohtolinjan arkeologinen inventointi

Tiivistelmä & arkistotiedot

Fingrid Oyj on selvittämässä voimajohtolinjan uudistamista Raahen ja Olkijärven sähköasemien välillä. Heilu Oy teki arkeologisen inventoinnin noin 2,5 km pituisella uudistettavalla voimajohdon osuudella, joka sijoittui Raahen Palonkylän tienoille.

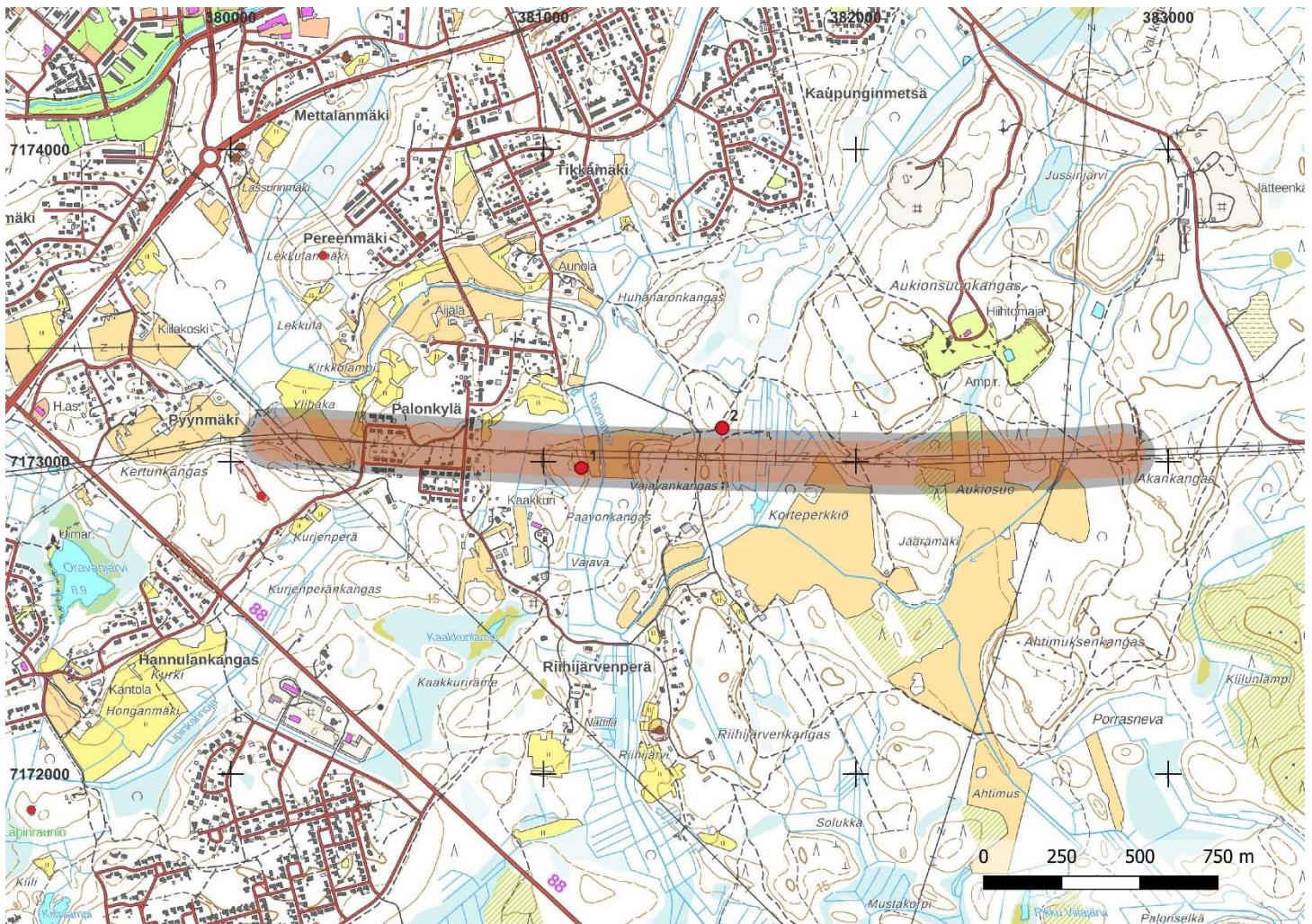
Inventoinnin aikana johtoreitiltä todettiin kaksi kiinteää muinaisjäännettä. Reitiltä tunnettiin entuudestaan yleisöilmoitukseen perustuva rakkakuoppakohde *Palonkylä*, jonka muinaisjäännestatus oli mahdollinen muinaisjäänne. Maastotarkastuksen aikana kohde todettiin tarkemmin ajoittamattomaksi kiinteäksi muinaisjäännekseksi. Toinen reitiltä havaittu kiinteä muinaisjäänne on historialliseen ajoittuva tervahauta *Vajavankangas*.

Tutkimustyyppi:	Arkeologinen inventointi
Tutkimuksen tekijä:	Heilu Oy / FM Jaakko Ervasti ja Teemu Tiainen
Kenttätöaika:	27.8.2024
Aikaisemmat tutkimukset lähialueella:	Mika Sarkkinen 1997 inventointi Jaana Itäpalo ja Hans-Peter Schulz 2016 inventointi Timo Sepänmaa ja Teemu Tiainen 2016 inventointi Jaana Itäpalo ja Hans-Peter Schulz 2022 inventointi

Kannen kuva: rakkakuoppa, raportin kohde 1. Palonkylä. Etelään.

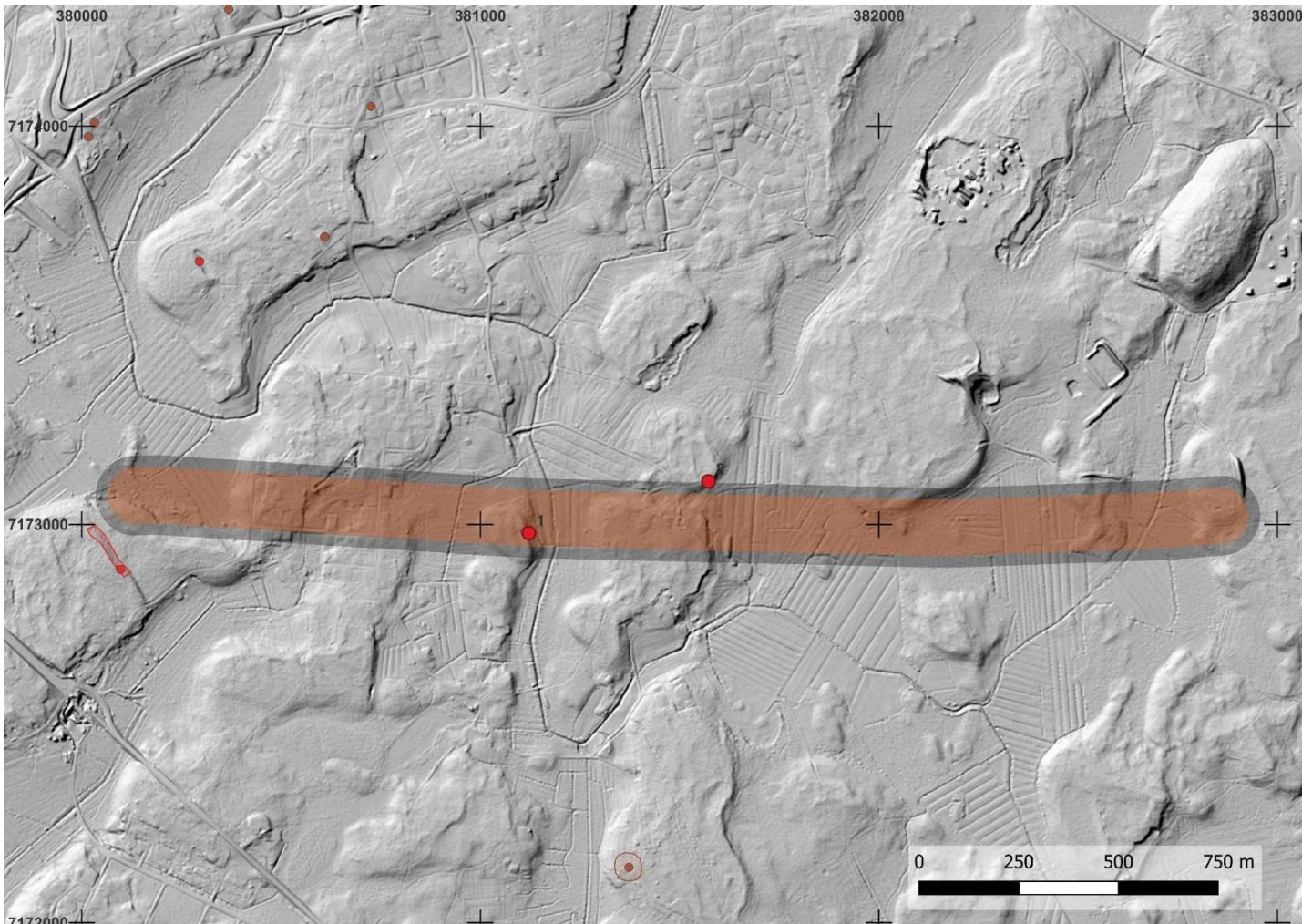
Taustakarttoina Maanmittauslaitoksen Karttakuvapalvelun (WMTS) 08-09/2024 aineistoa, ellei toisin mainita. Koordinaatisto ETRS-TM35FIN, korkeus N2000. Valokuvat Jaakko Ervasti.

1. Kartat

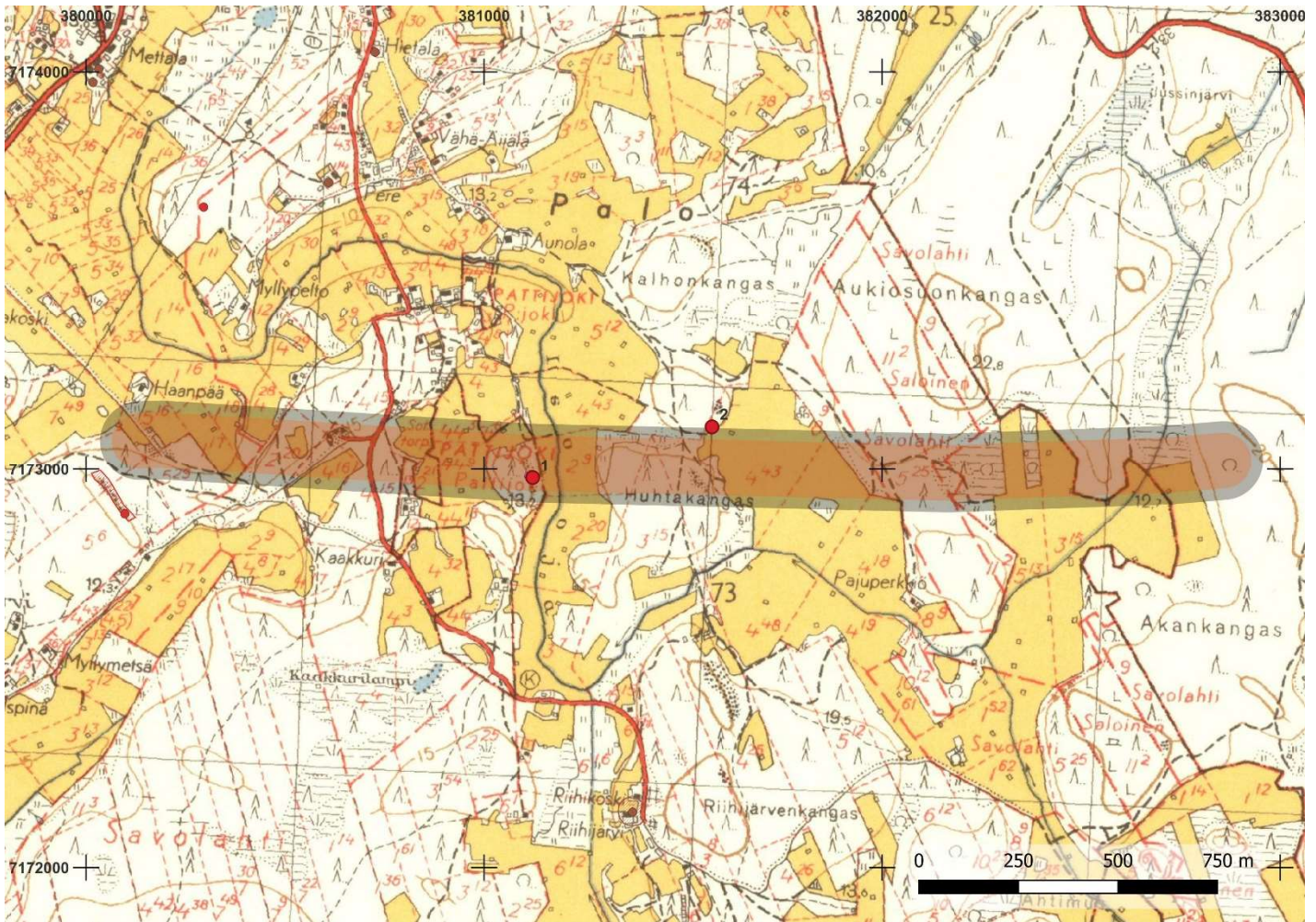
Kartta 2.

Inventoitu voimajohtoreitti on korostettu haalean ruskealla. Reitiltä tavatut muinaisjäännöskohteet on merkattu punaisin pistein ja tämän raportin kohdenumeroin 1 ja 2.

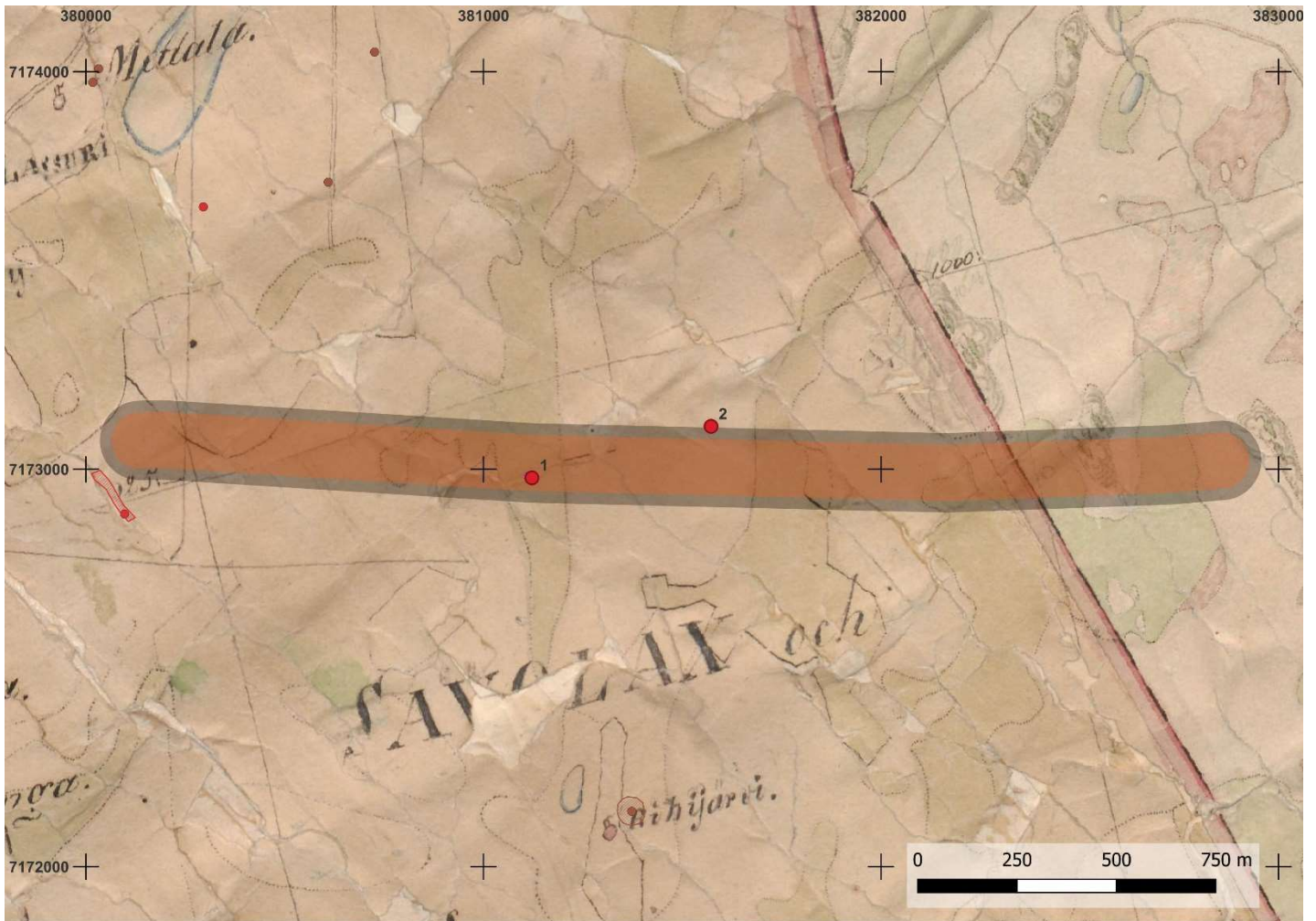
Kartta 3.

Inventoitu voimajohtoreitti on korostettu haalean ruskealla. Reitiltä tavatut muinaisjäännöskohteet on merkattu punaisin pistein ja tämän raportin kohdenumeroin 1 ja 2. Pohjakarttana MML:n rinnevarjoste korkeusmalli.

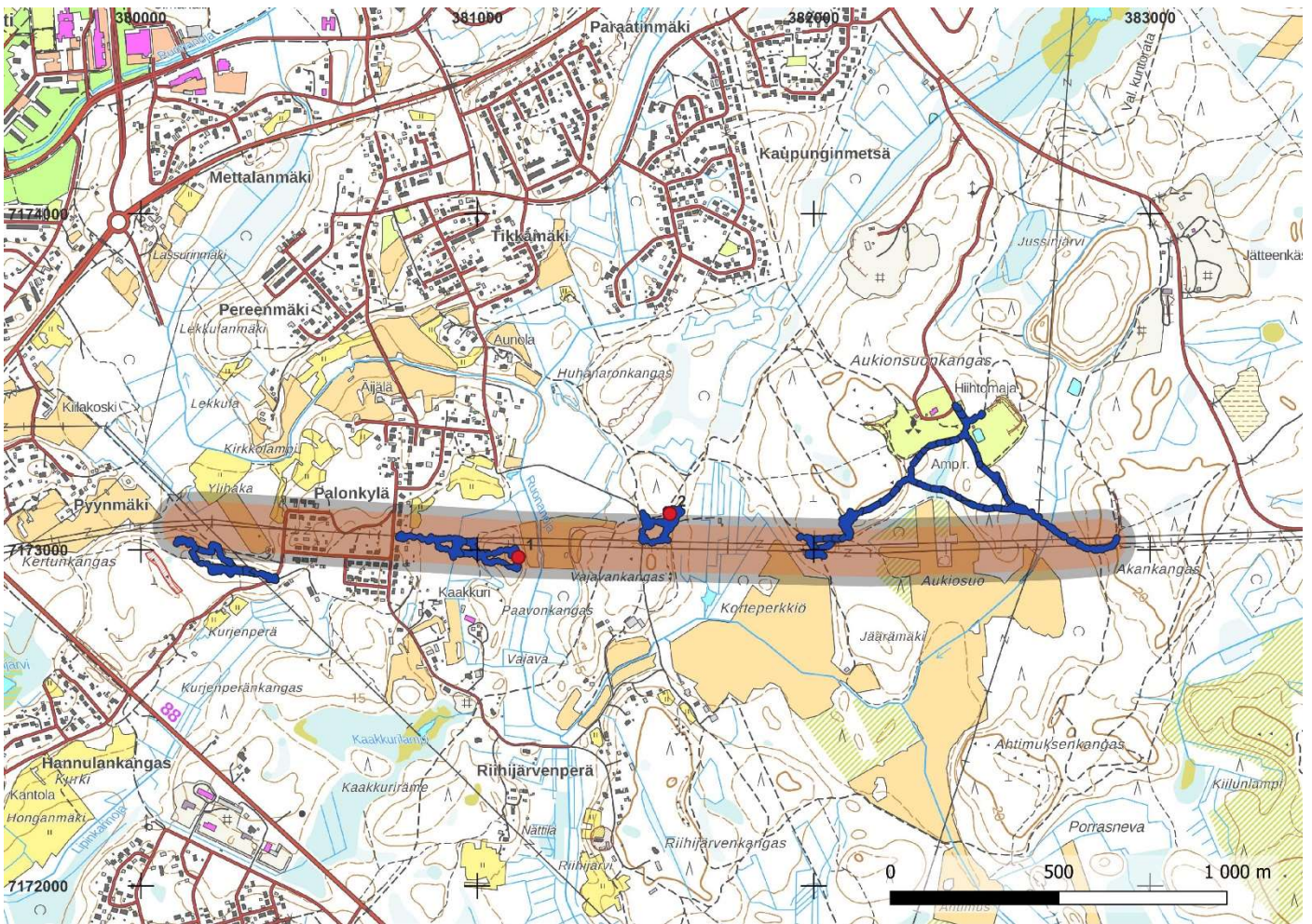

Kartta 4.

Tutkimusalue vuoden 1954 peruskartalla.

Kartta 5.
Tutkimusalue vuoden 1844 pitäjänkartalla.

Kartta 6.

Maastossa tarkastetut alueet on merkattu sinisellä viivalla.

2. Johdanto

Fingrid Oyj on suunnittelemassa uuden 110 kV voimajohdon rakentamista Raahen ja Olkijärven sähköasemien välille. Suunnitellun voimajohdon pituus on noin 21 km, ja se on tarkoitus rakentaa suurimmaksi osin olevan voimajohdon rinnalle. Suunniteltua voimajohtoreittiä on inventoitu arkeologisesti aiemmin vuonna 2016 (Tiainen ja Sepänmaa). Voimajohdon reitti muuttui suunnittelun tarkentuessa siten, että reitin länsiosassa noin 2,5 km pituinen reittiosuus on jäänyt aiemman inventoinnin ulkopuolelle. Pohjois-Pohjanmaan museo edellytti tarkentuneita suunnitelmia koskevassa lausunnossaan (14.3.2024, OUKA/1902/12.03.03.05/2024) myös mainitun 2,5 km pituisen voimajohtoreitin arkeologista inventointia.

Arkeologisesta inventoinnista vastasi Heilu Oy:n arkeologit (FM) Jaakko Ervasti ja (FM) Teemu Tiainen. Ervasti vastasi työn valmistelusta ja maastotarkastuksesta (27.8.2024). Raportin laativat Ervasti ja Tiainen syyskuussa 2024.

Kuva 1. Nykyistä voimajohtolinjaa inventointialueen länsiosassa Palonkylässä. Pohjoiseen.

3. Arkeologinen inventointi

3.1 Lähtötiedot

Arkeologinen inventointi tehtiin noin 2,5 km pituisella uudistettavalla voimajohtolinjalla, joka sijoittuu itä-länsisuuntaisesti Raahen keskustan etelä-kaakkoispuolelle, Kertunkankaan ja Akankankaan väliseen maastoon. Inventoidulla linjauksella on nykyisinkin voimajohto ja nyt linjausta tarkasteltiin 200 m leveältä kaistalta.

Linjaus sijoittuu korkeusväleille noin 10-20 m mpy, joka ajoittuu karkeasti rannansiirtymän perusteella rautakauteen, noin vuosiin 0-1000. Linjaukselta tunnettiin entuudestaan yksi mahdollinen muinaisjäännös (*Palonkylä, muinaisjäännöstunnus 1000050813*), joka on yleisöilmoitukseen perustuva mahdollinen rakkakuoppa, jota ei ole aikaisemmin tarkastettu maastossa arkeologin toimesta.

Tarkastettujen vanhojen karttojen (pitäjänkartta v. 1844 ja peruskartta v.1954) perusteella linjaukselle ei ole ollut kiinteää asutusta historiallisena aikana. Pitäjänkartalla linjan itäosan poikki on kulkenut Saloisten ja Raahen välinen suora rajalinja. Vanhojen karttojen lisäksi ennen maastotöitä tarkastettiin kaava-aluetta kuvaavat MML:n rinnevarjoste korkeusmalli 2p (5p aineistoa ei ollut saatavilla) ja ortokuva, sekä GTK:n varjostettu korkeusmalli. Vanhat ilmakuvat (v. 1948, 1993, 2003) tarkastettiin Paikkatietoikkunasta (Historialliset ilmakuvat).

3.2 Maastotyöt

Maastotyöt tehtiin 27.8.2024. Maastossa tarkastettiin muinaisjäännösrekisteriin merkitty mahdollinen muinaisjäännös, sekä rinnevarjosteaineistosta havaittuja kuoppa-anomaliaita. Lisäksi linjausta tarkastettiin otosmaisesti sellaisilta kohdilta, joissa ei esiselvityksen perusteella ollut mitään muinaisjäännökseen viittaavaa. Pääasiallinen inventointimetodi oli silmänvarainen havainnointi. Paikoin linjauksella tehtiin myös pieniä koekuoppia lapiolla maannosten ja maaperän tarkastamiseksi. Dokumentointi maastotöiden aikana tehtiin käsi-GPS:llä, valokuvoin ja muistiinpanoin.

Kuva 2. Aukiosuon kuntoilupolku inventoidun linjan läheisyydessä. Lounaaseen.

Kuva 3. Inventoidun linjan loppukohta Akankankaalla. Itään.

4. Kiinteät muinaisjäännökset

4.1 Palonkylä

Nimi:	Palonkylä
Muinaisjäännöstunnus:	1000050813
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös (aiemmin mahdollinen muinaisjäännös)
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet, rakkakuopat
Ajoitus:	ajoittamaton
Koordinaatit:	N 7172978 E 381121 z noin 16 ± 2,5 m mpy
Koordinaattiselite:	rakkakuopan keskikohta
Aiemmat tutkimukset:	Yksityishenkilö ilmoitus 2021

Muinaisjäännösrekisteri:

Vuonna 2021 tehty yleisöilmoitus (ILM20518) Palonkylän kankaan koillisrinteellä sijaitsevasta kivirakenteesta, joka sijaitsee pienellä kivirakalla. Kuvauksen mukaan alueella on 3 x 3 metrin kokoinen kivilatomus, jossa on oviaukko alarinteeseen pohjoiseen päin. Kuvien perusteella alueella on mahdollisesti keskuskuopallinen röykkiö tai rakkakuoppa.

Inventointi 2024:

Inventoinnin aikana alueelta löydettiin soikeanmallinen rakkakuoppa, jota ympäröi jyrkät kivivalli. Valleineen mitattuna rakkakuopan koko on noin 5 x 3 metriä. Kuopan syvyys on vallin reunalta mitattuna noin 0,5 metriä. Kuopan keskellä kasvaa kourallinen nuoria kuusia. Vallin pohjoisosassa havaittiin ilmoituksessa mainittu oviaukko sekä lautoja, jotka lienevät toimineet jonkinlaisena penkinä lähiaikoina.

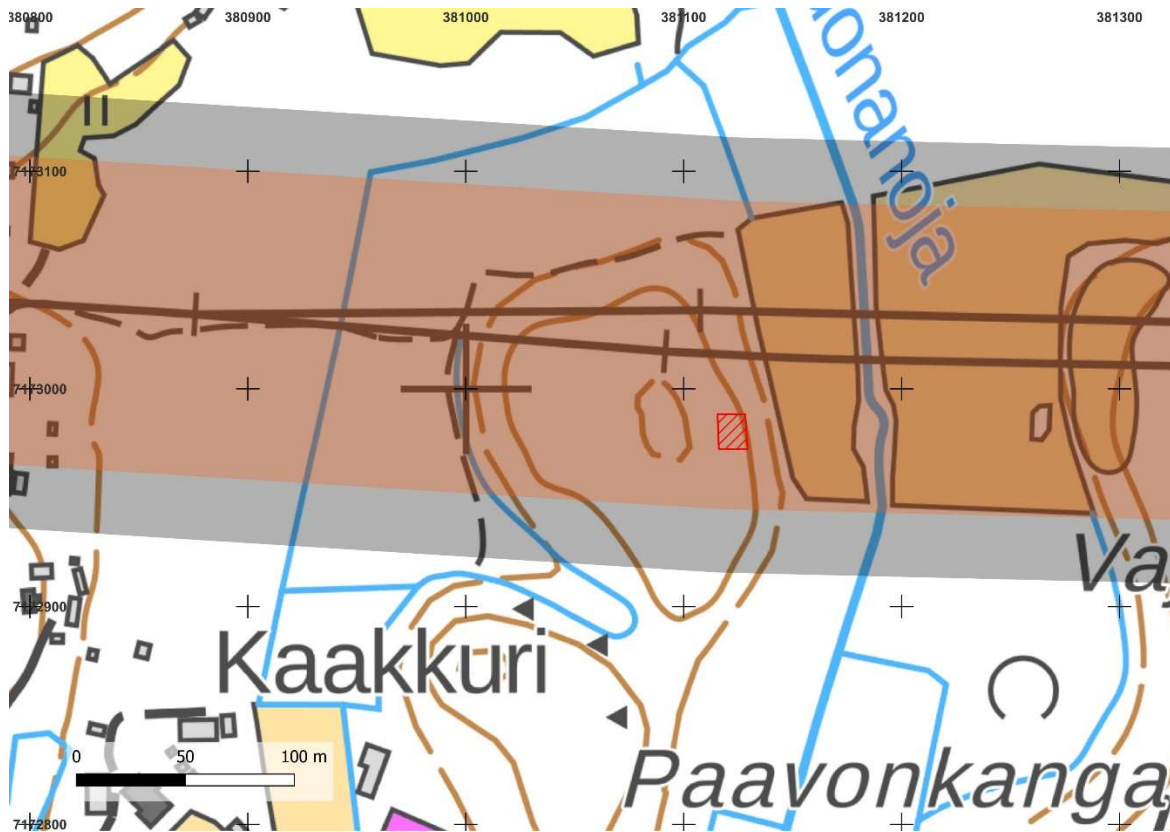
Rakkakuoppa on tehty mäen itäreunalla sijaitsevalle kivirakalle. Rakka jatkuu pitkälle kuopan pohjoispuolella. Nykyinen voimajohtolinja sijaitsee noin 40 metriä rakkakuopasta pohjoiseen.

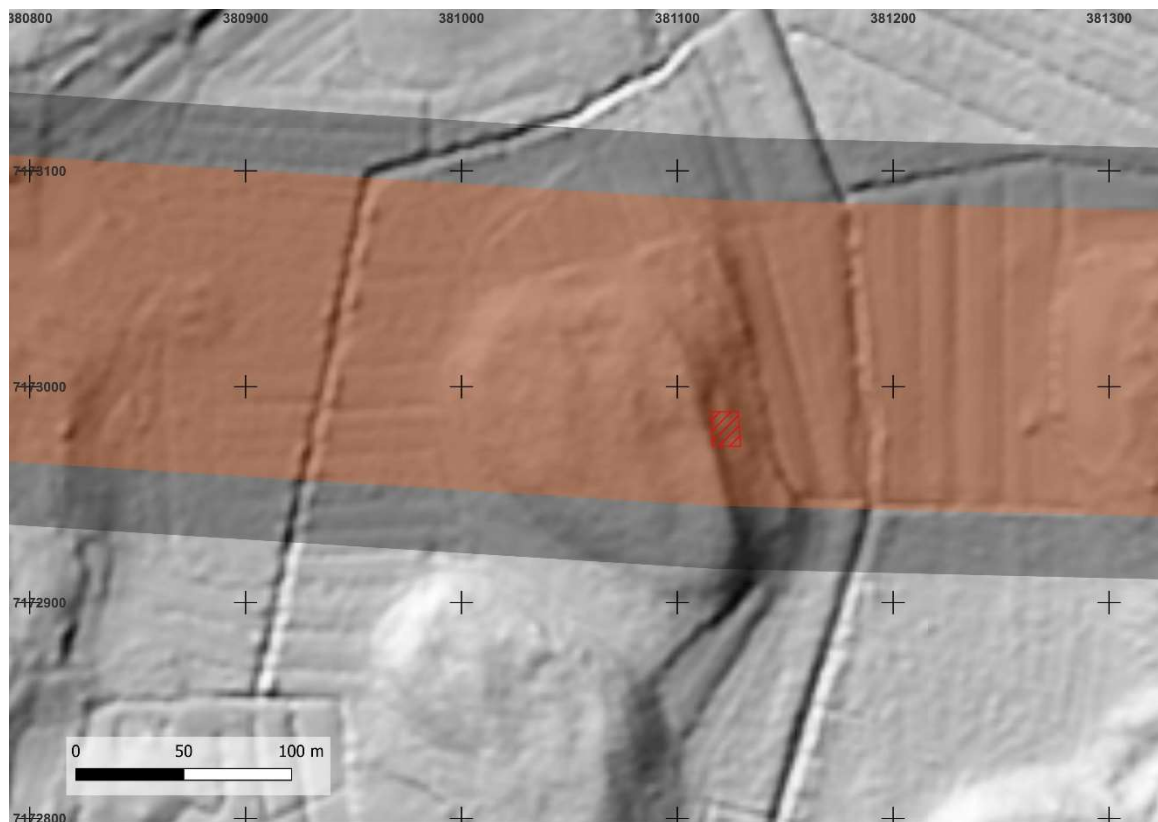
Kuva 4. Lapio on asetettu rakkakuopan keskiosaan. Edustalla näkyy valliin tehty oviaukko. Etelään.

Kuva 5. Rakkakivikkoa kohteen pohjoispuolella. Taustalla näkyy nykyinen voimajohtolinja. Pohjoiseen.

Kartta 7. Kohdekartta. Palonkylän rakkakuopan muinaisjäännösalue on merkitty punaisella rasterilla.

Kartta 8. Kohde esitettynä MML:n korkeusmallilla (rinnevarjoste).

4.2 Vajavankangas

Nimi:	Vajavankangas
Muinaisjäännöstunnus:	uusi kohde
Muinaisjäännösstatus:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Ajoitus:	historiallinen aika
Koordinaatit:	N 7173107 E 381572 z noin 18 ± 2,5 m mpy
Koordinaattiselite:	tervahaudan keskiosa
Aiemmat tutkimukset:	-

Inventointi 2024:

Kohde sijaitsee mäen rinteellä kuntoiluradan kaakkoispuolella. Tervahauta on syvä ja halkaisijaltaan noin 11 metriä. Syvyys vallin yläreunalta sen pohjalle on noin kaksi metriä. Valli on epäselvä, leveydeltään noin 1,5 metriä. Halssi on pituudeltaan noin 5 metriä ja se suuntaa kaakkoon. Kohteen ympäristö on tiheästi metsittynyttä ja maaperä savista. Tervahaudan vallilla kasvaa katajaa sekä jykävää kuusta ja mäntyä. Pohja on puuton. Pohjalta otettiin kairanäyte, jossa näkyi tummunutta savimaata ja hiilen hippuja.

Kuva 6. Lappio on asetettu tervahaudan pohjalle. Koilliseen.

5. Tulokset

Raahen eteläpuolella, Palonkylän alueelle uudistettavaksi suunnitellun voimajohtoreitin arkeologisessa inventoinnissa tavattiin kaksi kiinteää muinaisjäännöstä. *Palonkylä* on tarkemmin ajoittamaton rakkakuoppakohde, jonka aiempi muinaisjäännösstatus oli mahdollinen muinaisjäännös. *Vajavankangas* on historiallisen ajan tervahauta.

Jaakko Ervasti ja Teemu Tiainen

Heilu Oy

10.9.2024

Lähteet

Itäpalo, Jaana ja Schulz, Hans-Peter 2016. Raahe 2016 Mettalanmäen osayleiskaavan ja asemakaavan arkeologinen inventointi.

Itäpalo, Jaana ja Schulz, Hans-Peter 2022. Raahe Pyhäjoki Siikajoki 2022. SSAB Europe Oy Raahen tehtaan 400 kV voimajohtohankkeen arkeologinen inventointi.

Sarkkinen, Mika 1998. Raahe inventointi 1997.

Tiainen, Teemu ja Sepänmaa, Timo 2016. Siikajoki-Raahe 110 kV voimajohtoreitin muinaisjäännösinventointi 2016.

Vanhat kartat:

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto v.1844. 2441 08 Ia.* -/- Saloinen, Raahe, Pattijoki (--). Tiedosto 1084258. Kansallisarkisto. Viitattu 9.9.2024.

Peruskartta 24441 08 Raahe. Maanmittaushallitus 1954.